

120 rokov dobrovoľného hasičstva
v Dolnej Krupej
1891 - 2011

Z histórie dobrovoľného hasičstva v obci

Fajeverský spolok (1891 - 1918)

V roku 1891 sa začalo, najprv bez oficiálnych štruktúr, s ochranou proti požiarom. Roku 1893 bol oficiálne zaregistrovaný „Fajeverský spolok“. Potrebné skúsenosti, ani technické vybavenie vtedy neboli k dispozícii, preto sa improvizovalo. Ako píše kronika: „...v roku 1892 sa spolok upevnil, sprísnila sa i disciplína a vtedy sa začala organizovaná požiarna ochrana, lebo tak nariadila obecná rada. Potom už aj ľudia začali veriť tomuto spolku a opierali sa o ich rady ako predchádzat požiaru a ako treba organizované hasiť. Na pomoc prišla i prvá hasičská technika ručné striekačky a rôzne hasiace prostriedky. Prešlo sa takpovediac na vojenský spôsob, ustanovili veliteľa aj predsedu.“

Ked'že tieto udalosti sa datujú do éry Rakúsko-Uhorskej monarchie, neprekva-
puje, že veliteľskou rečou bola nemčina a maďarčina, preto sa v hasičskej hantírke
udržalo aj do neskorších čias viacero cudzích výrazov, ktorých výslovnosť sa
v domácom - slovenskom prostredí prispôsobila: „fajever“ (požiarnik), „čáko“,
(prilba) „prézes“ (predseda), vigyazz (pozor)...

Za prvého fajeverského kapitána v Dolnej Krupej bol zvolený Alexander Tiberyi -
hospodársky správca u vtedajšieho majiteľa kaštieľa grófa Choteka. Miesto
predsedu, čo bola skôr čestná funkcia, zaujal práve mladý gróf Rudolf Chotek
(1870-1921).

V tom čase mal každý hasič na dome pribitý štítok v úradnom jazyku Ö.T. önkén-
tes tűzoltó (dobrovoľný hasič).

Kronika o tejto etape hovorí: „(...) boli vytvorené hasičské hliadky, ktoré boli vtedy
veľmi prísne, zvlášť v lete chodili maďarskí žandári a jeden predstavený obce alebo
jeden z fajeverov z domu do domu. V každom dome musela byť nádoba na vodu,
jeden dlhý hák, rebrík a na dlhej tyči uviazané handry, ktoré sa máčali do vody a tak
sa hasil požiar. Kto to nemal, bol pokutovaný 10 korunami, v tom čase to bol veľký
peniaz. Málokto platil, lebo ľudia to dodržiavalí. Ba i sami si chránili zvezené obilie. A
ked' v noci obhliadali stoh, takto si vzdychali: ‚Úroda tys' bohatá, nebolas' nám
ohnom vzatá‘. Lebo dobre vedeli, že ked' im zhorí obilie, nebudú mať čo detom dať
(...). Nebolo vtedy poistovne, čo zhorelo, nikto nenahradil.“

Justín Chynoransky
(1881-1924) - jeden
z veliteľov hasičov
"fajeverov"

Dnes by sme povedali, že existencia hasičského spolku spolu s opatreniami proti požiarom boli dobrou prevenciou a vznik „fajeverského“ spolku v Dolnej Krupej mal svoje opodstatnenie. Požiare boli skutočne čoraz zriedkavejšie a ak nejaké vznikli, tak skôr bez zavinenia ľudským faktorom. Ľudia sami pochopili, že ohňovej skaze sa dá predchádzať. Mementom, ktoré ich v tom utvrdzovalo, bol apokalyptický obraz, ktorý utkvel v pamäti všetkým, ktorí zažili ničivé požiare z rokov 1890 a 1892.

Ďalšími fajeverskými kapitánmi v obci boli učiteľ Martin Lahvička (do r. 1914), Anton Semely - kováčsky majster, potom roľníci Ján Fíba a neskôr Justín Chynoranský.

Objavili sa aj prvé technické pomôcky: dvojkolesové a štvorkolesové striekačky na ručný pohon objednané a kúpené až v Budapešti. Pri ich obsluhe sa striedali ôsmi, resp. štyria chlapí.

Viac informácií o tom, ako začínał zásah starých fajeverov, sa nám zachovalo opäť vďaka údajom, ktoré svedomito zhromažďoval skúsený hasič a dlhorocný predseda ich tunajšej organizácie Teofil Sládeček:

„Pri požiari ten z občanov, ktorý bol najbližšie k hasičskej zbrojnici, musel vypriahnuť z voza a kone zapriahnuť k požiarnemu vozu so sudom. Druhý pár koní sa zapriahal do väčšej striekačky. (...) Mnohokrát sa stalo, že prišlo i viac konských poťahov. Ale nikto nežiadal žiadnu odmenu. Ked' sa išlo k požiaru, hasiči dali často prednosť starej dvojkolesovej striekačke aj preto, že nemuseli zapriaháť kone, ale štyria ju previezli až k potoku. K dispozícii mali dva veľké rebríky, strhávacie háky, hadice, savice a vedrá na vodu.“

Dobrovoľní hasiči v strede s hasičskou kapelou v roku 1926

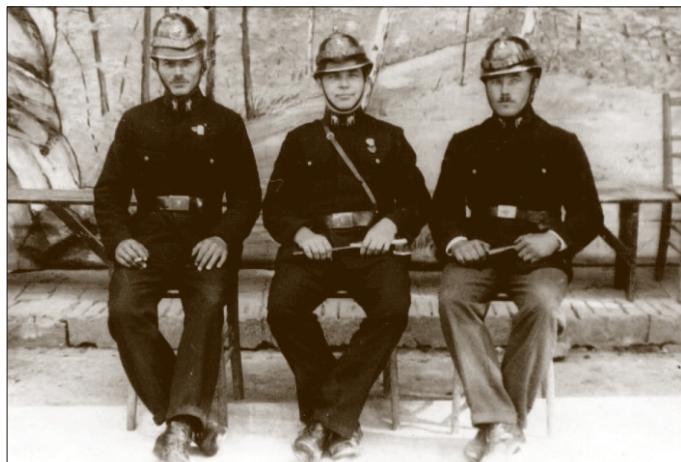
Dobrovoľný hasičský zbor (1920 - 1953)

Povinné ohňohasičstvo obce Dolná Krupá. Presne tak znel nápis na pečiatke, ktorú si dali vyhotoviť členovia spolku krátko po rozpade Rakúska - Uhorska. Zmenil sa nielen oficiálny názov, ale aj činnosť hasičského zboru v nových podmienkach nabraľa druhý dych.

Dobrovoľní hasiči sa v medzivojnovom období mohli pochváliť najlepšou organizačnou štruktúrou a najsilnejšou akcie-schopnosťou. Ich organizácia bola zo všetkých najpočetnejšia a zohrávala dominantnú úlohu pri organizovaní takmer každej akcie na obecnej úrovni. Keď sa stal hasičským veliteľom M. Bohunický, zrodila sa aj myšlienka uctenia si spoluobčanov, ktorí padli na bojiskách prvej svetovej vojny. Žiadna kultúrna a spoločenská udalosť, nijaké verejné zhromaždenie, či oficiálna slávnosť sa nezaobišla bez ich prítomnosti.

Jedna zo
slávnostných
udalostí
v medzivojovom
období

V strede dlhoročný
veliteľ
Michal Bohunický
(1892 - 1974),
vľavo Klement
Baránek, vpravo
Štefan Fíba
(1932)

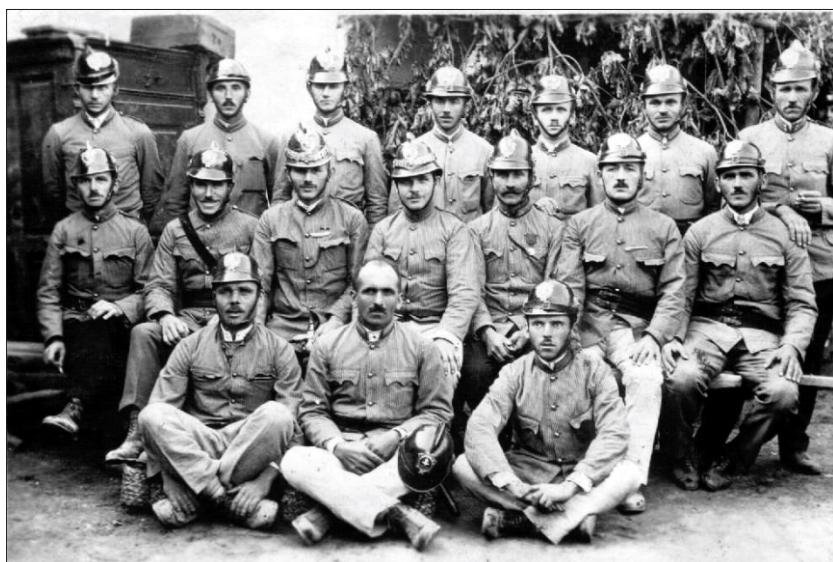
Povinnosť zriadiť hasičský zbor mala neskôr každá obec. V roku 1920 bol zriadený Dobrovoľný hasičský sbor (DHS), ktorého názov sa udržal až do roku 1953. Obecný výbor zvolil vedenie: veliteľom sa stal obchodník Ján Ištvaneč a jeho zástupcom (miestoveliteľom) Michal Bohunický. Záujem bol veľký, vedľa náboru sa prihlásilo 42 členov, zväčša mladých mužov. Ako zaznamenal T. Sládeček: „Obec dala opraviť staré čáka a zakúpili sa aj nové čapice a šaty. Neskoršie sa dali ušiť čierne blúzy a galoty, ale všetko zo svojich peňazí. Takto teda znova ožil hasičský zbor v Dolnej Krupej.“

Po celoslovenskom zjazde hasičstva v Trenčíne (5. 6. 1922) sa založila Zemská hasičská jednota. Jej členom sa stal aj dolnokrupský DHS.

A keďže stará prísaha z c. - k. monarchie už neplatila, bolo potrebné hasičský slub - neoddeliteľnú súčasť stavovskej hrdosti - obnoviť. Stalo sa tak 22. mája 1923. Dobré meno našich hasičov sa sírilo aj za hranice chotára a pozvánky prichádzali jedna za druhou: na zraz do Bratislavu, na „posviacku praporu“ do Špačiniec, na okresné cvičenie do Suchej nad Parnou... Tak sa napríklad stalo, že pri odhalovaní sochy generála Milana Rastislava Štefánika v Trnave tvorilo čestný špalier pražskej vládnej delegácie 42 uniformovaných hasičov z Dolnej Krupej.

Dobrovoľní hasiči však nikdy nezabúdali na svoju prvotnú povinnosť poslanie ochraňovať majetok a životy ľudí v prípade požiaru a ohrozenia. Na veliteľskom poste sa medzitým vystriedali Klement Baránek a František Jurík povolením učiteľa.

Roku 1946 sa veliteľom stal Ľudovít Drdúl, posledný zo starej hasičskej školy, ktorý sa zasadzoval o kontinuitu s predvojnovým hasičstvom.

Členovia hasičského zboru po roku 1930

Z hasičov požiarnici (1954 - 1991)

Neskôr sa činnosť hasičov zúžila na aktivity súvisiace iba s požiarou ochranou. Miestna jednota Československého zväzu požiarnej ochrany tak znel nový oficiálny názov po roku 1954. Administratívnym zásahom sa z hasičov stali požiarnici. Od roku 1974 sa názov znova menil na Základnú organizáciu Zväzu požiarnej ochrany ZO ZPO.

L. Drdúla vo vedúcich funkciách neskôr vystriedali Justín Kubovič, Ernest Žák, Ladislav Olšovský, Teofil Sládeček, Stanislav Baránek a Klement Baránek ml.

Požiarov ubúdalo, naopak nová moderná technika pribúdala, požiarnici sa pravidelne zúčastňovali súťaží a zasahovali najmä na družstevných lánoch pri žatevnych požiaroch, hasili stohy slamy, strniská i nepokosené obilie, ktoré sa ocitalo v plameňoch takmer pravidelne. Len v rokoch 1952-1987 horelo najmenej 15-krát. Pomerne často horeli aj staré drevené šopy a stodoly. Posledný záznam je zo septembra 1968, kedy zhoreli hned' dve a zrejme patrili k posledným v obci, pretože požiare týchto objektov v neskoršom období prakticky vymizli. Od 70-tych rokov sa častejšie zasahovalo pri samovznietení uhlia v rodinných domoch zdokumentované sú aspoň prípady, ked' bol potrebný odborný zásah (1977, 1984, 1987). Tým, že sa do rodinných domov zaviedlo vykurovanie plynom, aj táto forma požiarov postupne zanikla.

Hasičskí velitelia a funkcionári v roku 1968 - zľava: M. Bohunický, K. Baránek, L. Drdúl, J. Škoda, A. Adamovič, K. Drozda, M. L. Baránek

Požiare rodinných domov sa naštastie stali skôr zriedkavosťou. Rodinný dom v Dolnej Krupej zhorel do tla naposledy v marci 1957, kedy sa plameň rozšíril od udiarne.

Požiarnici sa od roku 1968 mohli tešiť z novej požiarnej zbrojnice, ktorej otvorenie 4. augusta 1968 sprevádzal aj bohatý program. Vystriedala nevyhovujúcu „strekáren“ (podľa uložených striekačiek), ako sa ľudovo nazývalo staručké miesto, v ktorom sa azda od konca 19. storočia uschovávala hasičská technika. A jej sprevádzkovanie bolo naozaj potrebné, o čom nás presvedčia slová T. Sládečka: „*Stará zbrojnica, to bol len taký prístrešok v podobe šikmej strechy prilepenej na stene domu Vincenta Bohunického. (na rozhraní dnešnej Hlavnej ulice a ul. Hoštáky) Zbrojnica mala dvoje východové dvere (...) tradične drevené. Výška bola malá, spredu asi 2,20 m vzadu 2,40 m.*“

Bývali v nej striekačky, najprv dve ručné (dvoj- a štvorkolesová), dlhé hasičské rebríky, strhávacie háky, vedrá a v policiach osobná výstroj hasičov. Ked' pribudla nová motorová striekačka a malé 1,5 tonové auto zn. Opel, táto technika vytlačila staré striekačky, ktoré, ked' neslúžili pôvodnému účelu, boli ponechané svojmu osudu, zub času na nich zanechal stopy, a preto sa žiadna z nich do dnešných dní nezachovala.

Hasičský zbor v roku 1968, v strednom rade vpravo kľačiaci vtedajší veliteľ Martin L. Baránek (1926-1981), celkom vpravo stojaci bývalý veliteľ Ľudovít Drdul (1908-1993)

K storočnici v roku 1991

Aj v nových pomeroch demokratického štátu po roku 1989 pretrvalo označenie požiarnik. Od roku 1991 sa názov hasičskej organizácie čiastočne upravil na ZO Dobrovol'nej požiarnej ochrany.

Dňa 7. júla 1991 sa uskutočnili oslavys storočnice založenia hasičstva v Dolnej Krupej. Bola to dôstojná pripomienka zašlých čias, keď na pleciach členov hasičského spolku spočíval najväčší diel kultúrno-spoločenského diania v obci. Pri oslave okrúhleho jubilea pútal najväčšiu pozornosť sprievod na čele s historickou striekačkou tahanou konským dvojzáprahom, vlajkosláva, uniformy, hostia a delegáti, dychová hudba, spevácka skupina a moderná hasičská technika. Vo farskom kostole sa doobeda celebrovala slávnostná svätá omša za požiarnikov, kládli sa kvety k soche patróna sv. Floriána, čestná zastávka bola pri pomníku padlým, kde boli zapálené sviece. Sprievod prešiel časťou obce a dorazil do areálu TJ, kde oslavys pokračovali samostatným programom.

Najväčší podiel na dôstojnej pripomienke storočnej história dolnokrupského hasičstva mal okrem členov ZO najmä jej vtedajší predseda Teofil Sládeček, ktorý predniesol aj slávostný prejav. Práve on odhodlane drží štafetu veľkej slávy dobrovoľných hasičov v Dolnej Krupej.

Najcennejšie v tomto smere boli jeho spomienky z roku 1993. Na ich základe sa podarilo rekonštruovať história hasičstva v Dolnej Krupej. Aj vďaka nim vieme, že hasičský zbor u nás patril k prvým v okrese Trnava.

Socha sv. Floriána - patróna hasičov - stojí pri kostole od roku 1873. Stretávajú sa pri ňom nielen na sviatok sv. Floriána, ale a pri slávnostných príležitostiach.

V novom storočí

K pôvodnému a tradičnému označeniu hasič sa predsa časom vrátilo. Presne pred desiatimi rokmi v roku 2001 NR SR prijala zákon, v ktorom oficiálne zavádzal staronové výrazy hasičstvo a hasiči.

V súčasnosti má DHZ Dolná Krupá 44 členov, z toho 3 ženy. Predsedom je Ladislav Olšovský a veliteľom Klement Baránek. DHZ plní úlohy, ktoré dostáva od OHZ a to pri výchove mladých hasičov, plnení taktických cvičení pre členov DHZ a v zdokonalovaní sa v hasičskej technike pri zásahu pri požiari, či inej živelnej pohrone.

Náš DHZ sa každoročne zúčastňuje Obvodových previerok. Tu sa umiestňujeme na popredných miestach a často postupujeme do Okresných súťaží, v ktorých dosahujeme pekné výsledky. Najväčší úspech sme zaznamenali v roku 1998, kedy sme sa stali majstrami okresu. Bol to úspech celej DHZ, ktorý bol však zatienený smrťou vtedajšieho veliteľa pána Stanislava Baránka. V hodnotení aktivite OV DHZ sa pravidelne zo 44 družstiev umiestňujeme do 6. miesta.

DHZ v Dolnej Krupej už pravidelne organizuje Memoriál Stanislava Baránka, na ktorom sa zúčastňujú najmä kolektívy DHZ z okolitých obcí.

Dňa 5. mája 2009 bol na návrh OV DHZ prijatý u prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča pri príležitosti osláv dňa hasičov veliteľ Klement Baránek

V tom istom roku bola uskutočnená generálna oprava hasičského stroja PS-12 a upravená na väčší výkon.

Hasičský zbor v roku 2007, v hornom rade veliteľ Klement Baránek

Významnou udalosťou v roku 2010 bolo vysvätenie novej hasičskej zástavy a zakúpenie šiestych kusov hadíc. V roku 2011 sa začalo s rekonštrukciou hasičskej zbrojnice. Prišlo k výmene brán, okien a dverí. Každoročne sa v rámci rozpočtu OÚ v Dolnej Krupej zakupujú pracovné či vychádzkové uniformy, či zimné plášte.

Zásahovú činnosť za posledné roky tvorili zásahy pri požiaroch a to dva požiare rodinných domov v Dolnej Krupej a taktiež v rovnakom počte v Hornej Krupej, jeden požiar v areáli kaštieľa, drobné požiare na smetisku, ochrana pri žatevnych prácach.

V dnešnej dobe vzniká požiarov omnoho menej ako v minulosti, no stále viac narastá nebezpečenstvo záplav a povodní. Obec v roku 2002 zasiahla veľká povodeň, pri ktorej boli zaplavene rodinné domy a záhrady, v ktorých výška vody dosahovala až 80 cm. Aj odčerpávanie vody zo zatopených domov patrilo k náplni DHZ. Bola to najväčšia povodeň za posledných 100 rokov. Záplavy sa opakujú skoro každý rok a nám stále chýba dlho slúbované plávajúce čerpadlo, ktoré by malo byť najmä v dnešnej dobe nevyspytateľného počasia súčasťou každých väčších obecných DHZ.

Naša DHZ v súčasnosti disponuje s touto technikou: CAS-25, PS-12 -2ks a 1ks PS-12 po úprave a PS-16 s rokom výroby 1956.

Dňa 7. mája 2010 sa konala slávnostná sv. Omša, počas ktorej bola vysvätená nová zástava DHZ. Pri veliteľovi K. Baránkovi v uniforme vpravo najstarší člen DHZ Teofil Sládeček (1925 - 2011), pamätník a kronikár

Členovia DHZ k 1. januáru 2011

Klement Baránek

Jozef Bohunický

Miroslav Bohunický

František Breštovanský

Ján Breštovanský

Jozef Garažia

Ján Ivanovič

Milan Konečný

Cyril Kubovič

Michal Lehota

Ján Macošiar

František Olšovský

Ladislav Olšovský

Ľubomír Pleško

Teofil Sládeček

Helena Bohunická

Dušan Michálek

Peter Francistý

Juraj Baránek

Rastislav Bachratý

Peter Sersen

Miroslav Nemeček

Jozef Lehota

Peter Harnúšek

Jaroslav Garažia

Martin Garažia

Karol Bednár

Aleš Benčič

Miroslav Bohunický

Ľuboš Fíba

Branislav Chynoranský

Tomáš Baránek

Martina Baránková

Ján Reisinger

Ľuboš Sládeček

Štefan Manca

Peter Novák

Daniel Garažia

Martin Lehota

Filip Jarábek

Vojtech Drienik

Vladimír Šimončič

Andrea Baránková

Hore družstvo mužov, dole družstvo dievčat s veliteľom (2011)

Dobrovolní hasiči počas súťaží

Zhromaždení počas oslav 120. výročia DHZ - 26.8.2011

